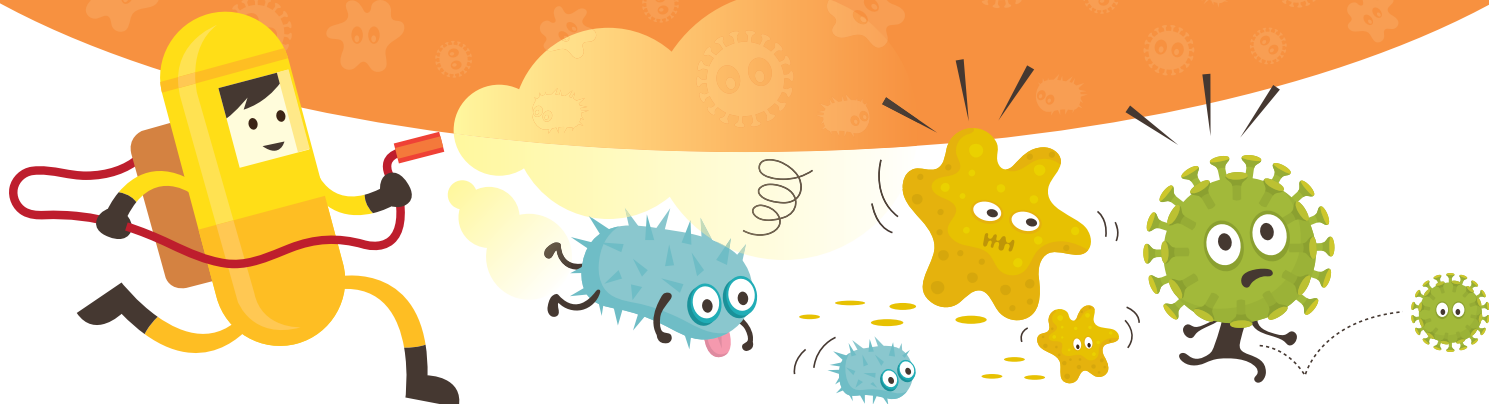

Bakterije in antibiotiki: kdo bo koga?

Kadar preveč zagnano razlagam o pomenu higiene pri preprečevanju bolezni, pogosto slišim opazko, češ »včasih smo požrli vso mogočo svinjarijo, pa nam ni bilo nič«. Stara modrost pravi, da je umazanija druga polovica zdravja, vseeno pa se je dobro zavedati, da tudi bakterije niso več tisto, kar so bile nekoč. Vedno bolj postajajo odporne proti antibiotikom, to pa pomeni težje zdravljenje in dlje trajajoče bakterijske okužbe, morebitno bolnišnično oskrbo, bolj tvegane kirurške posege in pogostejše smrtne izide bolezni. Za skrb vzbujajoče stanje glede odpornosti bakterij pa smo v glavnem krivi sami.

Napisala: Dr. MATEJA PATE, dr. vet. med.

MATEJA PATE od začetka svoje poklicne poti deluje na področju veterinarske mikrobiologije. Nevidni živi svet želi na prijazen in zanimiv način predstaviti najmlajšim, s poljudnim sporočanjem izsledkov stroke pa prispevati k večji mikrobiološki ozaveščenosti širše javnosti.

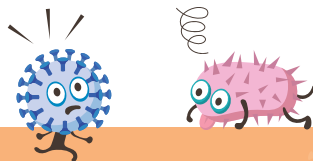
Odpornost bakterij je globalna težava ...

Antibiotiki so snovi, ki ovirajo razmnoževanje in rast bakterij in jih torej uporabljamo kot zdravila za zdravljenje bakterijskih okužb. Odkritje antibiotikov je bilo med najpomembnejšimi mejniki v razvoju medicine, saj je zelo zmanjšalo smrtnost zaradi kužnih bolezni. Uporaba antibiotikov pa ima od vsega začetka tudi temno plat – pojav bakterij, ki so odporne proti posameznim ali celo več različnim antibiotikom.

Bakterije so lahko že naravno odporne proti antibiotikom, lahko pa odpornost sčasoma pridobijo zaradi genskih sprememb kot odgovor na uporabo antibio-

tika. Neprimerna, nepravilna in pretirana uporaba antibiotikov pospeši razvoj odpornosti bakterij, zaradi česar postajajo antibiotiki neučinkoviti za zdravljenje okužb. To je dandanes ena od največjih groženj javnemu zdravju. Bakterije, odporne proti več antibiotikom, nekateri radi imenujejo tudi superbakterije.

Odporne bakterije najdemo pri ljudeh, živalih, v hrani in okolju. Pomankljiv nadzor nad okužbami, slaba higiena in neprimerno ravnanje z živili prispevajo k širjenju okužb z odpornimi bakterijami. Bakterije neprestano razvijajo nove mehanizme odpornosti. Zdi se, kot da so vedno korak pred nami, in tako postaja seznam okužb, ki jih vse

težje zdravimo z antibiotiki, vse daljši. Na odpornost bakterij vpliva več med seboj prepletenih dejavnikov in za spopadanje z njo je potrebno usklajeno delovanje različnih deležnikov na svetovni ravni, hkrati pa lahko tudi vsak od nas marsikaj stori za to, da se stanje ne bo še poslabšalo.

... a tudi posamezniki lahko prispevamo k njenemu reševanju

Za začetek vzemimo antibiotike samo takrat, ko nam jih predpiše zdravnik. Antibiotiki imajo lahko tudi neprijetne neželene učinke, med drugim vplivajo na za naše telo koristne bakterijske združbe v črevesju. Ne pričakujemo, da nam bo zdravnik predpisal antibiotike pri prehladnih obolenjih ali gripi, saj te okužbe povzročajo virusi.

Vsako nepotrebno jemanje antibiotikov lahko ogrozi naše zdravje in zdravje naših bližnjih. Tako se lahko zgodi, da antibiotiki ne bodo delovali takrat, ko jih bomo resnično potrebovali. Kadar nam zdravnik predpiše antibiotik, ga jemljimo v skladu z navodili in zdravljenja ne prekinimo predčasno, četudi se počutimo bolje. Če zdravljenja ne dokončamo, lahko namreč bakterije ostanejo v telesu in razvijejo odpornost proti antibiotiku, zato bo naslednjo okužbo težje zdraviti. Če nam po končanem zdravljenju antibiotiki ostanejo, jih ne hranimo za naslednjic in ne delimo z družinskimi člani in prijatelji.

Antibiotik, ki je bil predpisan za nas, morda ne bo pravo zdravilo za drugo osebo. Ob vsem na-

Bakterije neprestano razvijajo nove mehanizme odpornosti. Zdi se, kot da so vedno korak pred nami.

štetem ne pozabimo, da imajo pri preprečevanju širjenja bolezni pomembno vlogo higiena rok in priprave hrane, izogibanje stikom z bolnimi osebami in ne nazadnje preventivna cepljenja. Za boj proti odpornosti bakterij je ključna dobra ozaveščenost o problematiki in sprememba v načinu ravnanja z antibiotiki, saj si v prihodnosti verjetno nihče ne želi vrnitve v preteklost, ko so bile običajne okužbe hitro lahko usodne. ◀

MINI KVIZ:

Odpornost bakterij proti antibiotikom

1. Antibiotiki so zdravila, ki nam pomagajo v boju proti:
  - a) virusom
  - b) bakterijam
  - c) vsem mikrobom
2. Odpornost proti antibiotikom se pojavi, ko naše telo postane odporno proti antibiotikom.
  - a) drži
  - b) ne drži
3. Z bakterijami, odpornimi proti antibiotikom, se lahko okužimo:
  - a) prek stika z osebo ali živaljo, okuženo z odpornimi bakterijami
  - b) prek stika s predmeti in površinami, ki se jih je dotikala oseba ali žival z odpornimi bakterijami
  - c) prek stika s hrano ali vodo, v kateri so odporne bakterije
  - d) v vseh naštetih primerih
4. Kaj se lahko zgodi, če se okužimo z odpornimi bakterijami?
  - a) bolezen traja dlje časa
  - b) večkrat moramo iti k zdravniku ali celo na zdravljenje v bolnišnico
  - c) potrebujemo dražja zdravila, ki imajo lahko stranske učinke
  - d) vse zgoraj našteto
5. Odpornost proti antibiotikom je že ušla izpod nadzora in stanje se samo še slabša. Ničesar ne moremo narediti.
  - a) drži
  - b) ne drži
6. K boju proti odpornosti bakterij lahko prispevamo tudi sami, če:
  - a) delimo antibiotike, ki so bili predpisani nam, s člani družine, kadar ti zbolijo
  - b) vzamemo antibiotike takoj, ko se počutimo slabo
  - c) skrbimo za redna cepljenja

Pravilni odgovori: 1-b, 2-b, 3-d, 4-d, 5-b, 6-c.